

EDUSKUNNAN
VALTIOVARAINVALIOKUNTA

Helsingissä

27 päivänä tammikuuta 1987

Lausunto n:o 5

Pankkivaliokunnalle

Pankkivaliokunta on 8 päivänä tammikuuta 1987 päivätyssä kirjelmässä pyytänyt valtiovarainvaliokunnalta lausunnon hallituksen esityksestä n:o 238 sijoitusrahastolaiksi sekä laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta.

Valtiovarainvaliokunta on käsitellyt asiaa lähinnä siltä osin kuin lakiehdotuksilla on elinkeinopoliittisia vaikutuksia tai kysymykseen tulevat hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten aiheuttamat muutokset verolainsäädäntöön.

Lakiehdotuksen 37 §:n mukaan rahastoyhtiö saa sijoittaa hallinnassaan olevien sijoitusrahastojen varoja saman osakeyhtiön osakkeisiin enintään 20 prosenttia osakeyhtiön koko osakepääomasta ja kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä. Toisaalta sijoitusrahaston varoja saa sijoittaa saman antajan arvopapereihin yhteensä enintään kymmenen prosenttia sijoitusrahaston arvosta. Lakiehdotuksen 14 §:n mukaan sijoitusrahastoon kuuluvien osakkeiden tuottaman äänioikeuden käyttämisestä päättävät rahasto-osuuden omistajien valitsevat rahastoyhtiön hallituksen jäsenet hallituksen kokouksessa enemmistöpäätöksellä.

Valiokunta, joka on tarkastellut asiaa lähinnä elinkeinopoliittisen päätöksenteon kannalta, pitää tärkeänä seurata, millä tavalla sijoitusrahastoon kuuluvien osakkeiden tuottamaa äänioikeutta käytetään. Mikäli äänioikeuden käytön havaitaan johtavan haitallisiin vääristymiin päätöksenteossa, niiden ehkäisemiseksi on ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin.

Lisäksi valiokunta pitää tärkeänä seurata, saavatko pienen ja keskisuuren teollisuuden yritykset sijoitusrahastojen kautta kaipaamaansa riskipääomaa, kuten lakiehdotuksen eräänä tavoitteenä on.

Hallituksen esityksen perusteluiden mukaan on sijoitusrahaston kautta tapahtuva arvopaperisäästäminen tarkoitus saattaa verotuksellisesti samaan asemaan kuin suora arvopaperisäästäminen. Yhtäläisen verotuskohtelun toteuttaminen

edellyttää useiden verolakien muuttamista. Hallitus on katsonut, että on tarkoituksenmukaista, ettei kyseisten verolakien muuttamisesta anneta esitystä käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen yhteydessä, vaan vasta sen jälkeen, kun sijoitusrahastolainsäädännön voimaantuloajankohhta on eduskuntakäsittelyn yhteydessä varmistunut.

Sijoitusrahaston kautta tapahtuvan arvopaperisäästämisen saattaminen verotuksellisesti samaan asemaan kuin tavallinen osakesäästäminen edellyttää hallituksen esityksen perusteluiden mukaan käytännössä sitä, että rahasto-osuuden omistajan rahastosta saama voitto-osuus olisi hänen veronalaista tuloaan samalla tavoin kuin osinko on osakkeenomistajan tuloa. Voitto-osuus oikeuttaisi niin ikään tulo- ja varallisuusverolain 32 a §:ssä tarkoitettuun omaisuustulovähennykseen. Rahasto-osuus olisi omistajan veronalaisia varoja. Rahasto-osuuden luovutusvoittoja verotettaisiin samojen säännösten mukaan kuin osakkeiden luovutusvoittoja. Rahasto-osuuden myynnistä tulisi niin ikään suorittaa leimaveroa samalla tavoin kuin osakkeiden myynnistä. Sijoitusrahastoa ei verotettaisi niistä tuloista ja varoista, joista edellä esitetyn mukaisesti verotetaan rahasto-osuuden omistajia. Hallituksen esityksen perusteluissa katsotaan, että koska sijoitusrahastojen tuloverojen tuotto todennäköisesti olisi käytännössä olematon tai sangen vähäinen ja kun sijoitusrahastotoiminta lisäksi olisi tarkassa viranomaisvalvonnassa, olisi tarkoituksenmukaisinta vapauttaa sijoitusrahastot kokonaan verotuksesta. Sijoitusrahastoon sen toiminnan turvaamiseksi jätetystä jakamattomasta voitosta verotettaisiin rahaston osakkaita samalla tavoin kuin osakeyhtiöön jätetystä tällaisesta voitosta eli rahasto-osuuden mahdollisen myynnin yhteydessä.

Hallituksen esitykseen sisältyy liitteenä edellä selostettuja muutoksia tarkoittavat lakiluonnokset. Valtiovarainvaliokunta pitää sinänsä välttämättömänä, että ehdotuksen liitteenä olevien kaltaiset lait säädetään tuleviksi voimaan saman-

aikaisesti sijoitusrahastolainsäädännön kanssa. Valtiovarainvaliokunta ei kuitenkaan katso voivansa tässä vaiheessa antaa yksityiskohtaista ja tarkkaa lausuntoa itse luonnostelluista lakiehdotuksista. Lakiehdotusten yksityiskohtainen sisältö onkin käsiteltävä erikseen asiaa koskevan hallituksen esityksen pohjalta.

Valiokunta pyydettyä lausuntonaan kunnioittaen esittää,

että pankkivaliokunta ottaisi edellä esitetyn huomioon laatiessaan mietintöä käsiteltävänä olevasta hallituksen esityksestä.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Salolainen ja jäsenet Joutsenlahti, Koskenniemi, Linna, Malm, Poutanen, Rosnell, Rönholm, Surakka, Tenhiä-

lä, Tikka ja Vainio sekä varajäsenet Hietala, Jokela, Järvenpää, Lahti-Nuutila, Manninen, Rusanen, Sasi, Savolainen ja Vepsäläinen.

Eriävä mielipide

Sijoitusrahastolaki liittyy yhtenä osatekijänä keinottelulouteen. Hallituksen esityksen tarkoituksena on järjestellä niiden ihmisten asioita, jotka ansaitsevat sijoittamalla rahaa. Tarkoituksena on kehittää arvopaperi- ja sijoitusmarkkinoita. Edun keräisivät ne, joilla on sijoitettavaa. Voittoa keräisivät myös sijoitusrahaston varoja hoitavat rahoitusyhtiöt eli pääasiassa pankit. Hallituksen esitys ei takaisi sijoitusrahastoon sijoittaville pienäästäjille sananvaltaa rahojen sijoittamisen ohjaamisessa. Päätösvalta rahamarkkinoilla säilyisi edelleen pankeilla.

Lakia perustellaan sillä, että saataisiin uutta rahaa tuotannollisen toiminnan edistämiseen ja siten työllisyyden parantamiseen. Ei kuitenkaan ole voitu esittää mitään perusteita sille, että sijoitusrahaston kautta tulisi esimerkiksi työllisyyden edistämiseen uutta rahaa. Kyseessä on vain rahan pyörittämisen uudet pelisäännöt.

Lakiesitystä perustellaan myös sillä, että sijoitusrahaston varoja voitaisiin ohjata pien- ja keski-suureen teollisuuteen. Toisaalta halutaan vähentää sijoittajan riskejä, joten sijoitusrahaston varoja tuskin ohjattaisiin yrityksiin, joiden voiton tuotto on epävarmaa ja jotka kamppailevat suu-

rissa rahoitusvaikeuksissa. Laissa onkin selkeä rajoitus, miten paljon varoja voidaan ohjata ei pörssissä tai vastaavalla tavalla noteerattuihin kohteisiin. On melko varmaa, että pienet rahoitusvaikeuksissa kamppailevat yritykset eivät tästä laista hyötyisi.

Hallituksen esityksen perustelujen mukaan on tarkoitus saada sijoitusrahaston kautta tapahtuva arvopaperisäästäminen samaan asemaan kuin muukin osakesäästäminen. Kun mielestämme yleensä osakkeista saatavan voiton tulisi olla verotettavaa tuloa, olisi myös sijoitusrahastolain kannalta ostettavien osakkeiden voitot saatava veronalaiseksi.

Lisäksi on syytä todeta, että hallituksen esityksen mukaan sijoitusrahastoon voitaisiin jättää puolet voitoista jakamatta, minkä osuuden sijoitusrahastoon sijoittaja saisi myydessään osuutensa. Tämä tulo olisi myyntivoiton verotuksen alaista. Kun myyntivoiton verotus on kovin lievä, jäisi tässä lakiin porsaan mentävä veroreikä.

Edellä olevaan viitaten olemme sitä mieltä,

että hallituksen esitys sijoitusrahastolaksi olisi hylättävä.

Helsingissä 27 päivänä tammikuuta 1987

Irma Rosnell

Osmo Vepsäläinen

Niilo Koskenniemi